

Yönetmelik Epidemiyoloji'ye Giriş

Doç.Dr. Çağdaş Erkan AKYÜREK

Yönetmel Epidemiyoloji'ye Giriş

- ✓ Epidemiyoloji, insan nüfuslarında hastalıkların nedenleri ve dağılımı ile ilgilenmektedir.
- ✓ Bir disiplin olarak Epidemiyoloji şu amaçlarla kullanılabilen araçları geliştirmiştir.
 1. Belirli nüfus gruplarında hastalık yükünün ölçümü,
 2. Hastalık yükü açısından nüfus grupları arasındaki farklılıkların tespiti,
 3. Hastalık yükleri arasındaki farklılıkların kaynaklarının ve nedenlerinin araştırılması,
 4. Tedavi ve müdahalelerin, hastalık yükünün azaltılması üzerindeki etkilerinin tespiti.

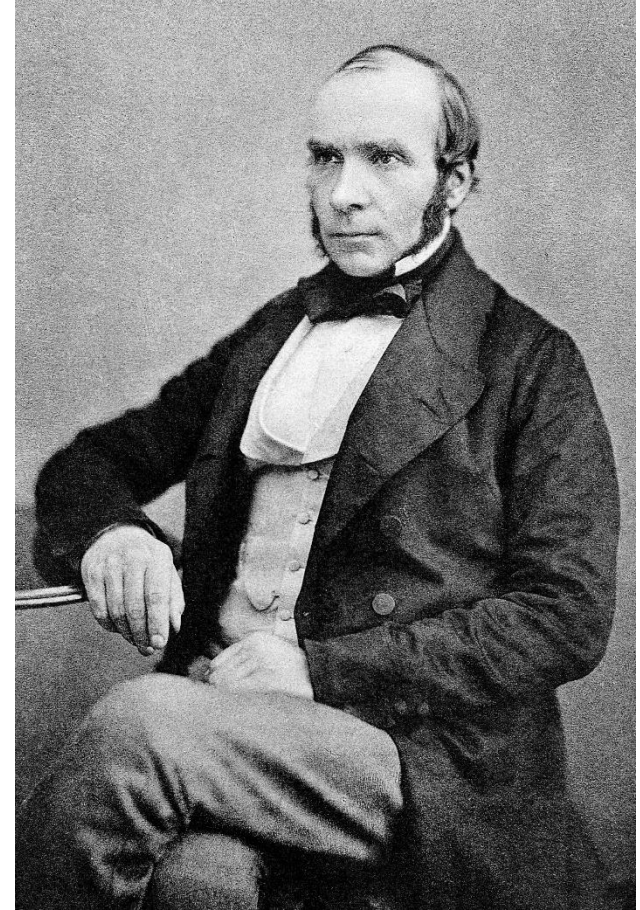
Yönetmel Epidemiyoloji'ye Giriş

- ✓ Yönetmel Epidemiyoloji, her bir yönetim işlevi için daha yöneticilerin daha iyi ve bilgiye dayalı kararlar almalarına yardımcı olabilmek için Epidemiyoloji'nin sahip olduğu ilkelerden ve araçlardan faydalanmaktadır.
- ✓ **Yönetmel Epidemiyoloji**, epidemiyolojik ilke ve araçların karar verme süreçlerine uygulanmasıdır.

Epidemiyoloji'nin İlke ve Kavramları

- ✓ Pekçoklarına göre Epidemiyoloji göreceli olarak yeni bir disiplindir.
- ✓ Bu konuda Londralı bir anesteziyolog olan John Snow'a sıklıkla atıfta bulunulur.
- ✓ Snow, 18. yüzyılın ilk yarısındaki kolera salgınında, suyun hastalığın yayılmasında bir araç olduğunu ortaya koymayı başarmıştır.

Epidemiyoloji'nin Alanı

- ✓ Epidemiyoloji, nüfus içerisinde hastalıkların görülmesi, dağılımı ve kontrolü ile ilgililenen tıp bilimi alanıdır.
- ✓ 19. yüzyılda dünyayı kasıp kavuran bulaşıcı hastalıkları tanımlanması ve kontrolüne yönelik çabalardan doğmuştur.

Ajan, Konakçı ve Çevre

- ✓ Bir hastalığın gelişmesi için üç temel bileşen arasında etkileşime ihtiyaç vardır: ajan, konakçı ve çevre.
- ✓ Bulaşıcı hastalıklarla ilgili vakalarda ajan çoğunlukla mantar, bakteri ya da virüs gibi mikrobiyolojik bir organizmadır.
- ✓ Konakçı bulaşıcı ajana maruz kalan aktif taşıyıcılardır (insan vücudu).

Hastalık

- ✓ Hastalık, konakçıyı normal işlevlerini yerine getirmekten alıkoyan anormal durumdur.
- ✓ Akut hastalık: tipik olarak daha kısa sürede daha şiddetli seyreden, tedavi edilebilir hastalıklardır.
- ✓ Kronik hastalık: Daha düşük şiddette fakat daha uzun süre seyreden hastalıklardır.

Hız

Hız kavramı üç bileşenden oluşur:

- Vaka sayısı
- Vakanın görüldüğü nüfus
- Çarpan

Hız, bir olasılık ifadesidir.

Sıklıkla kullanılan hızlar

- Kaba ölüm hızı
- Nedene özel ölüm hızı
- Yaşa özel ölüm hızı
- Çocuk ölüm hızı
- Perinatal ölüm hızı
- Postneonatal ölüm hızı
- Anne ölüm hızı

Oran

- Belirli bir hastalığın görüldüğü grubun, toplam nüfus içerisindeki işgal ettiği payı ifade eder.
- Oran hesaplamasında paydada olayla ilgili olarak risk altındaki grup yer almamaktadır.
- Yani, oran bir risk ifadesi değildir.
- Oran, risk altındaki nüfusun tanımlanmasının güç olduğu durumlarda kullanılmaktadır.

Yaygınlık ve Sıklık

- Yaygınlık, belirli bir vakanın belirli bir nüfus grubunda belirli bir zaman diliminde görülme sayısıdır.
- Sıklık ise belirli bir nüfus grubunda belirli bir zaman diliminde görülen yeni vaka sayısını ifade etmektedir.

Kaynak

- Fleming, S.T.; Scutchfield, F.D.; Tucker, T.C. (2000) «Managerial Epidemiology», AUPHA Health Administration Press.